

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΑΤΡΩΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Α**

Ταχ. Δ/ση: Αριστοτέλους 17
Ταχ.Κώδικας: 104 33 Αθήνα
Πληροφορίες: Α. Κατσιβάλη
Τηλ. 2132161538
E-mail: dey_a @moh.gov.gr

ΦΕΚ 1404 Β

Αθήνα 5-4-2019
Αρ. Πρωτ. Γ5α/Γ.Π.οικ.27054

ΘΕΜΑ: «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ»

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1.Τις διατάξεις:

- α. του ν. 1278/1982 « Για σύσταση Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας» (ΦΕΚ Α 105), όπως ισχύει
- β. της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 1397/1983 « Εθνικό σύστημα υγείας» (ΦΕΚ Α 143)
- γ. του άρθρου 42 του ν.4071/2012 « Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50» (ΦΕΚ Α 85)
- δ. των άρθρων 47,81,82,83,84,85,87,88,97,106,108,114,120,138 του ν. 4251/2014 « Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ενταξης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α 80)
- ε. του άρθρου 12 του ν. 4356/2015 « Σύμφωνο συμβίωσης, άσκηση δικαιωμάτων, ποινικές και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 181)
- στ. του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 « Η ενσωμάτωση της οδηγίας 2000/43/ΕΚ ....και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 232)
- ζ. της περ. 5B της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν. 4558/2018 «Κύρωση συμβάσεων μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Γενικού Νοσοκομείου Χανίων και της Επιτροπής Εκτελεστών Διαθήκης Γ.Γ Μαλινάκη και του Γενικού Νοσοκομείου Κεφαλληνίας και των Εκτελεστών της διαθήκης της Μαρίας (Μάρης) Βεργωτή αντίστοιχα και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α 140)
- η. του άρθρου 6 του ν.δ. 3366/55 «Περί ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος και ιατρικών ειδικοτήτων και άλλων τινών διατάξεων» (ΦΕΚ Α'258)
- θ.του Π.Δ 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ Α 116), όπως ισχύει
- ι. του Π.Δ. 121/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας» (ΦΕΚ Α 148), όπως ισχύει.

2. Την αριθμ. Υ80/2017 Απόφαση του Πρωθυπουργού «Τροποποίηση απόφασης ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας Παύλο Πολάκη» (ΦΕΚ Β 3904)
3. Την αριθμ. Γ5α/Γ.Π οικ.64845/29-8-2018 Υπουργική απόφαση «Ονομασία, περιεχόμενο και προϋποθέσεις απόκτησης τίτλου ιατρικής εξειδίκευσης από ιατρούς που κατέχουν τίτλο ιατρικής ειδικότητας» (ΦΕΚ Β 3958) και την Διόρθωση Σφάλματος αυτής (ΦΕΚ Β 770)
- 4.Την αριθμ. 464/23-1-2019 απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας
5. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το Βιβλιάριο Εκπαίδευσης του εξειδικευόμενου, το οποίο χορηγείται στον ιατρό από το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας και την αναγνώριση των Εκπαιδευτικών Κέντρων ως κατάλληλων για την χορήγηση της εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική.

ΑΡΘΡΟ 1

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισαγωγή

Δικαίωμα εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική έχουν: α) όσοι γιατροί κατέχουν τίτλο ειδικότητας σε μια από τις ακόλουθες ιατρικές ειδικότητες: Αναισθησιολογία, Γενική ιατρική, Καρδιολογία, Ορθοπαιδική, Παθολογία, Παιδιατρική, Πνευμονολογία-Φυματιολογία, Χειρουργική, Χειρουργική Θώρακος, για τους οποίους η διάρκεια εκπαίδευσης είναι δύο (2) έτη και β) όσοι κατέχουν τον τίτλο Εξειδίκευσης στην Εντατική Θεραπεία, για τους οποίους η διάρκεια εκπαίδευσης είναι ένα (1) έτος. Η εξειδίκευση στην Επείγουσα Ιατρική είναι έμμισθη και στους εξειδικευόμενους ιατρούς ισχύουν κατ'αναλογία οι διατάξεις που ισχύουν για τους ειδικευόμενους ιατρούς κάθε φορά.

Στόχος

Στόχος της Εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική είναι οι εκπαιδευόμενοι, στο τέλος του εκπαιδευτικού τους προγράμματος να έχουν αποκτήσει επίπεδα γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, τα οποία να τους επιτρέπουν την ανεξάρτητη και ασφαλή άσκηση της Επείγουσας Ιατρικής τόσο σε προνοσοκομειακό όσο και σε ενδονοσοκομειακό επίπεδο.

Το γνωστικό αντικείμενο της Επείγουσας Ιατρικής, περιλαμβάνει την προ-νοσοκομειακή και ενδονοσοκομειακή Διαλογή, την Αναζωογόνηση, την αρχική εκτίμηση και διαχείριση αδιαφοροποίητων έκτακτων και επειγόντων περιστατικών μέχρι την έξοδο τους από το νοσοκομείο ή τη μεταβίβασή τους στις φροντίδες άλλου γιατρού ή επαγγελματία υγείας.

ΑΡΘΡΟ 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική, ακολουθεί τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ειδικών Ιατρών (European Union of medical Specialists-UEMS ώστε η εκπαίδευση στην Επείγουσα Ιατρική να είναι ομοιόμορφη και υψηλού επιπέδου σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το περιεχόμενο του Προγράμματος, βασίζεται στον Οδηγό Σπουδών των EM-UEMS και EuSEM (European Society for Emergency Medicine) προσαρμοσμένο στον ένα (1) ή τα δύο (2) χρόνια ανάλογα με την βασική ειδικότητα ή εξειδίκευση του εκπαιδευομένου.

Η εκπαίδευση περιλαμβάνει δεκαέξι (16) εκπαιδευτικούς κύκλους υποχρεωτικής κινητικότητας (rotations) όπως αυτοί αποτυπώνονται στον Πίνακα 1.

1. Τα αντικείμενα εκπαίδευσης ανά ειδικότητα

A) Για όσους έχουν τίτλο εξειδίκευσης Εντατικής Θεραπείας πλην της ειδικότητας της Παιδιατρικής : Εκπαίδευση δώδεκα (12) μήνες ως ακολούθως: ένα (1) μήνα σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας Νεογνών και έντεκα (11) μήνες στα ιατρεία του ΤΕΠ.

B) Για τους ιατρούς ειδικότητας Αναισθησιολογίας : Εκπαίδευση είκοσι τέσσερις (24) μήνες στα ιατρεία του ΤΕΠ.

Γ) Για αυτούς που κατέχουν μια από τις υπόλοιπες ειδικότητες: Εκπαίδευση είκοσι τέσσερις (24) μήνες ως ακολούθως: δύο (2) μήνες Αναισθησιολογία και Αναλγησία, τέσσερις (4) μήνες σε Μονάδες Εντατικής [από ένα (1) μήνα σε ΜΕΘ: Νεογνών, Παίδων, Καρδιοπαθών και Γενική ΜΕΘ], ένα (1) μήνα στο ΕΚΑΒ και δεκαεπτά (17) μήνες στα ιατρεία του ΤΕΠ.

Η εκπαίδευση των εξειδικευόμενων θα γίνεται αποκλειστικά στα Τμήματα των Επείγοντων Περιστατικών των Εκπαιδευτικών Κέντρων και των συνεργαζόμενων νοσοκομείων με εξαίρεση την εκπαίδευσή τους στις ειδικές Μονάδες, το Αναισθησιολογικό τμήμα/κλινική και το ΕΚΑΒ.

2. Εκπαιδευτικοί Κύκλοι (Rotations)

Η διάρκεια, η σειρά και η απαλλαγή από ορισμένους κύκλους, καθορίζονται ανάλογα με τη βασική ειδικότητα των εκπαιδευομένων.

Πίνακας 1 Εκπαιδευτικοί κύκλοι στην Εξειδίκευση της Επείγουσας Ιατρικής

Εκπαιδευτικός Κύκλος	Διάρκεια (μήνες)	Χρονική Σειρά
Βασικές Γνώσεις – Δεξιότητες	1	1 ^ο
Αναισθησιολογία – Αναλγησία	0 ως 2	2 ^ο *
Επείγοντα Γενικής Παθολογίας	0 ως 4	**
Επείγοντα Γενικής Χειρουργικής	0 ως 4	**
Ορθοπαιδικά Επείγοντα	0 ως 3	**
ΜΕΘ – ΜΕΝ – ΜΕΠΚ – ΜΕΘ Παίδων	0 ως 1 / Μονάδα	**
Καρδιολογικά Επείγοντα	0 ως 2	**
Επείγοντα Μαιευτικής – Γυναικολογίας	2	
Παιδιατρικά Επείγοντα	0 ως 4	**

ΩΡΛ Επείγοντα	1	
Οφθαλμολογικά Επείγοντα	1	
Ψυχιατρικά Επείγοντα	1	
ΕΚΑΒ	0 ως 1	**
Κατ' επιλογή εκπαίδευση	0 ως 2	**
Σύνολο μηνών εκπαίδευσης	12 ή 24	***

* Εξαιρούνται οι Αναισθησιολόγοι

** 0 μήνες εκπαίδευση αντιστοιχούν σε εκείνους που λόγω βασικής ειδικότητας ή Εξειδίκευσης σε ΜΕΘ έχουν ήδη ασκηθεί στα αντίστοιχα πεδία

*** Η εκπαίδευση των γιατρών με εξειδίκευση στην ΜΕΘ διαρκεί δώδεκα (12) μήνες

3. Διαδικασία Εκπαίδευσης

Οι εξειδικευόμενοι είναι σε καθεστώς ειδικευόμενου γιατρού. Κατά συνέπεια είναι υποχρεωτική η επίβλεψή τους από γιατρό πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στο τμήμα ή κλινική ή φορέα (ΕΚΑΒ) στον οποίο εκπαιδεύονται και η διαθεσιμότητα του επιβλέποντα γιατρού πρέπει να είναι άμεση.

Κάθε εξειδικευόμενος, κατά την έναρξη της εκπαίδευσης του, ανατίθεται σε έναν σύμβουλο εκπαίδευσης (μέντορα), ο οποίος παρακολουθεί, αξιολογεί και παρεμβαίνει έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή εκπαίδευση του εξειδικευόμενου σε όλους τους εκπαιδευτικούς κύκλους. Η τελική αξιολόγηση του συμβούλου εκπαίδευσης λαμβάνεται υπόψη για τη λήψη του Πιστοποιητικού Ολοκλήρωσης της Εκπαίδευσης. Ένας σύμβουλος εκπαίδευσης μπορεί να παρακολουθεί μέχρι τέσσερις (4) εξειδικευόμενους.

Το Πιστοποιητικό Ολοκλήρωσης της Εκπαίδευσης είναι προϋπόθεση για τη συμμετοχή στις εξετάσεις για την απόκτηση του τίτλου Εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική.

Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης κάθε εκπαιδευτικού κύκλου, περιλαμβάνει προγραμματισμένα εβδομαδιαία μαθήματα και κλινικά φροντιστήρια απόκτησης και διατήρησης των προβλεπόμενων απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων. Παράλληλα, θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση γίνεται καθημερινά κατά την αντιμετώπιση των ασθενών υπό την επίβλεψη των ειδικών γιατρών και των εκπαιδευτών της Επείγουσας Ιατρικής.

4. Βιβλιάριο Εκπαίδευσης

Κάθε εξειδικευόμενος παίρνει ένα αριθμό μητρώου από την αντίστοιχη Επιτροπή Εκπαίδευσης του ΚΕΣΥ, η οποία παρακολουθεί την πορεία του μέχρι την λήψη της Εξειδίκευσης.

Ο εξειδικευόμενος πρέπει να έχει Βιβλιάριο Εκπαίδευσης (logbook) στο οποίο θα καταγράφεται αναλυτικά η εκπαίδευση του ανά εκπαιδευτικό κύκλο και η απόκτηση των αντίστοιχων γνώσεων και δεξιοτήτων. Η καταγραφή θα γίνεται από τον εκπαιδευόμενο, θα επιβεβαιώνεται από τον εκπαιδευτή του αντίστοιχου κύκλου και θα αξιολογείται από τον μέντορα του ανά εξάμηνο με στόχο την εκπλήρωση των στόχων της εκπαίδευσης.

Το Βιβλιάριο Εκπαίδευσης θα περιλαμβάνει και το Χαρτοφυλάκιο του εκπαιδευόμενου (Portfolio), στο οποίο θα αναγράφονται οι δραστηριότητες του ως εκπαιδευόμενου, ως

εκπαιδευτή και ως ερευνητή κατά την διάρκεια της εξειδίκευσης του (παρουσιάσεις περιστατικών, συμμετοχή σε Σεμινάρια, Συνέδρια, έρευνα, συγγραφή κεφαλαίων κλπ.)

5.Επίβλεψη της Εκπαίδευσης

Διευθυντής του Εκπαιδευτικού Κέντρου Επείγουσας Ιατρικής (Ε.Κ.Ε.Ι.), είναι ο εκάστοτε Διευθυντής του ΤΕΠ του Νοσοκομείου Κορμού

Υπεύθυνος για την Εκπαίδευση των εξειδικευόμενων στην Επείγουσα Ιατρική είναι ο Συντονιστής Εκπαίδευσης κάθε Εκπαιδευτικού Κέντρου, ο οποίος προτείνεται από τον Διευθυντή του Ε.Κ.Ε.Ι και εγκρίνεται από την ΟΕΕ.

Ο Συντονιστής Εκπαίδευσης ορίζει έναν σύμβουλο εκπαίδευσης για κάθε εξειδικευόμενο και από κοινού αξιολογούν την πορεία εκπαίδευσης του εκπαιδευόμενου ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Επιτυχής απόκτηση της επάρκειας του εξειδικευόμενου πιστοποιείται από τον σύμβουλο εκπαίδευσης του και επιβεβαιώνεται από τον Συντονιστή Εκπαίδευσης και τον Διευθυντή του Εκπαιδευτικού Κέντρου με την έκδοση του Πιστοποιητικού Ολοκλήρωσης της Εκπαίδευσης.

Το Πιστοποιητικό Ολοκλήρωσης της Εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι λεπτομερές και να περιλαμβάνει:

- Την διάρκεια εκπαίδευσης (επιτυχής ολοκλήρωση όλων των προβλεπόμενων εκπαιδευτικών κύκλων)
- Το Κέντρο Εκπαίδευσης και τα συνεργαζόμενα νοσοκομεία και φορείς (ΕΚΑΒ) στα οποία ασκήθηκε ο εξειδικευόμενος
- Την αναλυτική ποσοτική και ποιοτική περιγραφή των γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησε ο εξειδικευόμενος κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης του (Logbook και Portfolio)

ΑΡΘΡΟ 3

1. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (CURRICULUM) ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ

Ο Οδηγός Σπουδών (Ο.Σ.), προσδιορίζει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές τις οποίες πρέπει να αποκτήσει ένας καταξιωμένος Επείγοντολόγος.

2. ΚΥΡΙΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΑΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ

Αυτό το τμήμα του Οδηγού Σπουδών περιέχει πίνακες των κύριων γνώσεων ανά σύστημα, που αποσκοπούν στη διαχείριση ασθενών με αδιαφοροποίητα συμπτώματα. Σε γενικές γραμμές, οι πίνακες αυτοί ακολουθούν την εξής σειρά: συγγενείς διαταραχές, φλεγμονώδεις και λοιμώδεις παθήσεις, τραύματα, όγκοι, αγγειακές διαταραχές (ισχαιμία και αιμορραγία), άλλες διαταραχές. Εκ των πραγμάτων αυτοί οι πίνακες δεν μπορεί να είναι διεξοδικοί.

2.1 Αιματολογικές και Ογκολογικές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.1.1. Αναιμίες

2.1.2 Επιπλοκές λεμφώματος και λευχαιμίας

2.1.3. Συγγενείς διαταραχές

- αιμορροφιλίες και νόσος Von Willebrand, κληρονομικές αιμολυτικές αναιμίες, δρεπανοκυτταρική αναιμία

2.1.4 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- ουδετεροπενικός πυρετός, λοιμώξεις σε ασθενείς με ανοσοανεπάρκεια
- σήψη και σηπτικό shock

2.1.5 Αγγειακές διαταραχές: Ισχαιμία και Αιμορραγία

- επίκτητες διαταραχές της πήξης (ανεπάρκεια παραγόντων πήξης, διάχυτη ενδοαγγειακή πήξη), φαρμακευτικές διαταραχές της πήξης (αντιπηκτικά, αντισταθμιστικά παράγοντες, ινωδολυτικά), ιδιοπαθής θρομβοπενική πορφύρα, θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα

2.1.6 Αντιδράσεις μεταγγίσεων**2.1.7 Μεταβολικές διαταραχές**

- υπερασβεστιαμία, σύνδρομο λύσης όγκου, σύνδρομο απρόσφορης έκκρισης αντιδιουρητικής ορμόνης (SIADH)

2.1.8 Μεταβολικές διαταραχές

- σύνδρομο συμπίεσης νωτιαίου μυελού, μεταστάσεις στον εγκέφαλο, αυξημένη ενδοκράνια πίεση

2.1.9 Καρδιαγγειακές διαταραχές

- κακοήθης περικαρδιακή συλλογή, σύνδρομο άνω κοίλης φλέβας

2.2 Ανοσολογικές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά**2.2.1 Αλλεργίες και αναφυλακτικές αντιδράσεις, αγγειονευρωτικό οίδημα****2.2.2 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις**

- οξείες επιπλοκές των αγγειϊτιδων

2.3 Γαστρεντερικές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά**2.3.1 Συγγενείς διαταραχές**

- νόσος του Hirschsprung, εκκόλπωμα Meckel, πυλωρική στένωση

2.3.2 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- σκωληκοειδίτιδα, χολοκυστίτιδα, χολαγγειίτιδα, εκκολπωματίτιδα, εξάρσεις και επιπλοκές των φλεγμονωδών εντεροπαθειών, γαστρίτιδα, γαστρεντερίτιδα, γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση, ηπατίτιδα, παγκρεατίτιδα, πεπτικό έλκος, περιτονίτιδα

2.3.3 Μεταβολικές διαταραχές

- Ηπατικές διαταραχές, ηπατική ανεπάρκεια

2.3.4 Τραυματικά και μηχανικά προβλήματα

- ξένα σώματα, περίσφιξη κήλης, εντερική απόφραξη – ειλεός, διάτρηση κοίλου σπλάχνου

2.3.5 Όγκοι**2.3.6 Αγγειακές διαταραχές: Ισχαιμία και Αιμορραγία**

- εμβολή - θρόμβωση μεσεντερίου, ισχαιμική κολίτιδα, αιμορραγία ανώτερου και κατώτερου πεπτικού σωλήνα, ισχαιμία μεσεντερίου, αιμορροειδοπάθεια,

2.3.7 Άλλα προβλήματα

- πρόπτωση, ραγάδα δακτυλίου, περιπτωκτικό απόστημα
- Επιπλοκές γαστρεντερικών προσθετικών συσκευών και χειρουργικών επεμβάσεων
- Κατάποση καυστικών ουσιών, αντικειμένων και συσκευασιών παρανόμων ουσιών

2.4 Γυναικολογικές και Μαιευτικές Επείγουσες Παθήσεις

2.4.1 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- μαστίτιδα, φλεγμονώδης νόσος της πυέλου (PID), αιδοιοκολπίτιδα, μητρίτιδα
- Toxic shock syndrome, σεξουαλικά μεταδιδόμενες νόσοι, λοίμωξη με ερπητοϊό, απόστημα Βαρθολίνιου αδένου

2.4.2 Μαιευτικές επείγουσες παθήσεις

- Αποκόλληση πλακούντα, εκλαμψία, εξωμήτριος κύηση, επείγων τοκετός, σύνδρομο HELLP κατά τη διάρκεια της κύησης, υπερέμεση της κύησης, πρόδρομος πλακούντας, αιμορραγία μετά τον τοκετό, αυτόματη αποβολή σε πρώιμη κύηση, επείγουσα καισαρική τομή (περιθανάτια)

2.4.3 Τραυματικά και συναφή προβλήματα

- Συστροφή ωθήκης

2.4.4 Όγκοι

2.4.5 Αγγειακές διαταραχές: Ισχαιμία και Αιμορραγία, κολπική αιμορραγία

2.5 Επείγουσες Δερματοπάθειες σε Ενήλικες και Παιδιά

2.5.1 Φλεγμονώδεις και λοιμώδεις παθήσεις

2.5.2 Δερματικές εκδηλώσεις:

- Ανοσολογικών διαταραχών, συστηματικών παθήσεων, τοξικών διαταραχών

2.6 Ενδοκρινολογικές Επείγουσες Διαταραχές και Μεταβολικές παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.6.1 Οξείες εκδηλώσεις συγγενών μεταβολικών νοσημάτων

2.6.2 Επινεφριδιακή ανεπάρκεια, κρίση Addison

2.6.3 Διαταραχές του μεταβολισμού της γλυκόζης

- Υπεροσμωτικό υπεργλυκαιμικό σύνδρομο, υπογλυκαιμία, υπεργλυκαιμία, κετοξέωση

2.6.4 Επείγουσες παθήσεις του θυρεοειδούς

- Υπερθυρεοειδισμός, υποθυρεοειδισμός, μυξοιδηματικό κώμα, θυρεοειδική θύελλα

2.7 Καρδιαγγειακές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.7.1 Αρρυθμίες: Διαφορική διάγνωση και αντιμετώπιση ταχυ και βραδυαρρυθμιών

2.7.2 Συγγενείς καρδιοπάθειες

2.7.3 Διαταραχές της συσταλτικότητας, ανεπάρκεια της αντλίας

- Μυοκαρδιοπάθειες, συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια, οξύ πνευμονικό οίδημα, επιπωματισμός, επείγουσες βαλβιδοπάθειες

2.7.4 Φλεγμονώδεις και λοιμώδεις καρδιοπάθειες

- Ενδοκαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, περικαρδίτιδα

2.7.5 Ισχαιμική καρδιοπάθεια

- Οξύ στεφανιαίο σύνδρομο, σταθερή στηθάγχη

2.7.6 Τραυματικές βλάβες καρδιάς**2.7.7 Διάγνωση, αντιμετώπιση οξέος καρδιακού επιπωματισμού****2.7.8 Αγγειακές και θρομβοεμβολικές διαταραχές**

- Οξύ αορτικό σύνδρομο, θρομβοεμβολική νόσος, οξύ υπερτασικό επεισόδιο, αποφρακτική αρτηριοπάθεια, πνευμονική υπέρταση
- Διερεύνηση συγκοπτικού επεισοδίου
- Διαφορική διάγνωση οξέος θωρακικού άλγους

2.8 Λοιμώδεις Παθήσεις και Σήψη σε Ενήλικες και Παιδιά**2.8.1 Κοινές ιογενείς και βακτηριακές λοιμώξεις****2.8.2 Τροφικές και σχετιζόμενες με το νερό λοιμώξεις****2.8.3 Λοίμωξη από τον ιό HIV και AIDS****2.8.4 Κοινές τροπικές νόσοι****2.8.5 Παρασίτωση****2.8.6 Λύσσα****2.8.7 Σήψη και σηπτική καταπληξία****2.8.8 Σεξουαλικά μεταδιδόμενες νόσοι****2.8.9 Σύνδρομο τοξικής στρεπτοκοκκικής καταπληξίας****2.8.10 Τέτανος, φυματίωση, ιλαρά,****2.8.11 Επιδημίες από ιούς γρίπης, Ebola, MERS****2.9 Επείγουσες Παθήσεις του Μυοσκελετικού****2.9.1 Συγγενείς διαταραχές**

- Εξάρθρωμα ισχίου, ατελής οστεογένεση

2.9.2 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- Αρθρίτιδα, θυλακίτιδα, κυτταρίτιδα, επιπλοκές συστηματικών ρευματικών παθήσεων, νεκρωτική φασιίτιδα, οστεομυελίτιδα, ρευματική πολυμυαλγία, λοιμώξεις μαλακών μορίων

2.9.3 Μεταβολικές διαταραχές

- Επιπλοκές της οστεοπόρωσης και άλλων συστηματικών νόσων

2.9.4 Τραυματικές και εκφυλιστικές παθήσεις

- Παθήσεις οσφύος, κοινά κατάγματα και εξάρθρωματα, σύνδρομο διαμερίσματος, σύνδρομο καταπλάκωσης, οστεοάρθρωση, ραβδομύλυση, κακώσεις μαλακών μορίων

2.9.5 Όγκοι

- Παθολογικά κατάγματα

2.10 Επείγουσες Νευρολογικές Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.10.1 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- Εγκεφαλικό απόστημα, εγκεφαλίτιδα, πυρετικοί σπασμοί σε παιδιά, σύνδρομο Guillain-Barrè, μηνιγγίτιδα, περιφερική πάρεση προσωπικού νεύρου του Bell, κροταφική αρτηρίτιδα

2.10.2 Τραυματικές και συναφείς παθήσεις

- Επιπλοκές προσθετικών συσκευών του ΚΝΣ, σύνδρομα νωτιαίου μυελού, τραύμα και συμπίεση περιφερικών νεύρων, εγκεφαλικό τραύμα

2.10.3 Όγκοι

- Συνήθεις εκδηλώσεις και οξείες επιπλοκές πρωτοπαθών και μεταστατικών όγκων του νευρικού συστήματος

2.10.4 Αγγειακές διαταραχές: Ισχαιμία και Αιμορραγία

- Διαχωρισμός καρωτίδας, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, υπαραχνοειδής αιμορραγία, υποσκληρίδιο και επισκληρίδιο αιμάτωμα, παροδικό ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο, θρόμβωση φλεβώδους κόλπου

2.10.5 Άλλα προβλήματα

- Οξείες επιπλοκές χρόνιων νευρολογικών παθήσεων (π.χ. μυασθενική κρίση, πολλαπλή σκλήρυνση), οξείες περιφερικές νευροπάθειες, σπασμοί και status epilepticus

2.11 Νεφρικές και Γεννητο-Ουρολογικές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.11.1 Φλεγμονώδεις και λοιμώδεις παθήσεις

- Ορχεο-επιδιδυμίτιδα, σπειραματονεφρίτιδα, πυελονεφρίτιδα, προστατίτιδα, βλανίτιδα, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, λοιμώξεις ουροποιητικού

2.11.2 Μεταβολικά νοσήματα

- Οξεία νεφρική ανεπάρκεια, νεφρωσικό σύνδρομο, νεφρολιθίαση, ουραιμία

2.11.3 Τραυματικές και συναφείς διαταραχές

- Επίσχεση ούρων, συστροφή όρχεος, πριαπισμός, φίμωση, παραφίμωση, οσχεοκλήλη, αιμάτωμα όρχεος

2.11.4 Όγκοι

2.11.5 Αγγειακές παθήσεις: Ισχαιμία και Αιμορραγία

2.11.6 Άλλες παθήσεις

- Επιπλοκές της αιμοκάθαρσης και μετά από μεταμόσχευση νεφρού, επιπλοκές ουρολογικών επεμβάσεων και συσκευών, ουραιμικό αιμολυτικό σύνδρομο

2.12 Οφθαλμολογικές Επείγουσες Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

2.12.1 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις

- Επιπεφυκίτιδα, δακρυοκυστίτιδα, ενδοφθαλμίτιδα, ιρίτιδα, κερατίτιδα, κυτταρίτιδα του κόγχου και περικογχική κυτταρίτιδα, ραγοειδίτιδα, σκληρίτιδα, επισκληρίτιδα

2.12.2 Τραυματικά και συναφή προβλήματα

- Ξένα σώματα, οφθαλμικές κακώσεις, καυστικές – τοξικές ουσίες, έγκαυμα, διαπιτραίνοντα τραύματα βολβού

2.12.3 Αγγειακές διαταραχές: Ισχαιμία και Αιμορραγία

- Απόφραξη αμφιβληστροειδικής αρτηρίας και φλέβας, αιμορραγία υαλώδους σώματος

2.12.4 Άλλα προβλήματα

- Οξύ γλαύκωμα, αποκόλληση αμφιβληστροειδούς

2.13. Επείγουσες Πνευμονολογικές Παθήσεις σε Ενήλικες και Παιδιά**2.13.1 Συγγενείς**

- Κυστική ίνωση

2.13.2 Φλεγμονώδεις και λοιμώδεις παθήσεις

- Άσθμα, βρογχίτιδα, βρογχιολίτιδα, πνευμονία, εμπύημα, έξαρση ΧΑΠ, πνευμονικό απόστημα, πλευρίτιδα και πλευριτική συλλογή, πνευμονική ίνωση, φυματίωση

2.13.3 Τραυματικά και συναφή προβλήματα

- Εισρόφηση ξένου σώματος, αιμοθώρακας, πνευμοθώρακας υπό τάση, πνευμομεσοθωράκιο
- Εισπνοή τοξικών – ερεθιστικών ουσιών

2.13.4 Όγκοι

- Κοινές και οξείες επιπλοκές πρωτοπαθών και μεταστατικών όγκων του πνεύμονα

2.13.5 Αγγειακές διαταραχές

- Πνευμονική εμβολή

2.13.6 Άλλες παθήσεις

- Οξεία πνευμονική βλάβη, ατελεκτασία, ARDS, αυτόματος πνευμοθώρακας

2.14 Τραύμα σε Ενήλικες και Παιδιά**2.14.1 Τύπος τραύματος:**

- Έγκαυμα, αμβλύ τραύμα, διαπιτραίνον τραύμα

2.14.2 Ανατομική εντόπιση τραύματος:

- Κεφαλή, τράχηλος, αυχέννας, γναθο-προσωπικό, θώρακας, κοιλιακή χώρα, λεκάνη, σπονδυλική στήλη, άκρα

2.14.3 Πολυτραυματίας

- Κλίμακες αξιολόγησης βαρύτητας του πολυτραυματία
- Αρχική και δευτεροβάθμια αντιμετώπιση του πολυτραυματία
- ΚΕΚ, παρα και τετραπληγία, νευρογενές shock
- Θώρακας: αιμο και πνευμοθώρακας, θλάση πνεύμονα, καρδιάς, μεγάλων αγγείων, ασταθής θώρακας, κατάγματα πλευρών, ρήξη οισοφάγου, ανοικτό τραύμα θώρακα, καρδιακός επιπωματισμός
- Κοιλιά: αιμορραγία, ρήξη συμπαγών και κοίλων σπλάχνων, ρήξη διαφράγματος,
- Λεκάνη – άκρα: κατάγματα, εξαρθήματα, έγκαυμα

2.14.4 Τραύμα σε συγκεκριμένους πληθυσμούς:

- Παιδιά, ηλικιωμένοι, έγκυες γυναίκες

2.14.5 Μικροτραυματισμοί

- Δήγμα ζώου, δήγμα εντόμου
- Εξωτερική αιμορραγία
- Τραύμα όνυχα
- Ακρωτηριασμός άκρου

2.15 Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών

- Διαταραχές της οξεοβασικής ισορροπίας
- Ηλεκτρολυτικές διαταραχές
- Ενδοαγγειακός όγκος και ισοζύγιο υγρών

2.16. Ψυχιατρικές Διαταραχές και Διαταραχές της Συμπεριφοράς**2.16.1 Διαταραχές της συμπεριφοράς**

- Διαταραχές του συναισθήματος, σύγχυση και διαταραχές του επιπέδου συνείδησης, διαταραχές της νόησης, διαταραχές της μνήμης, διαταραχές της αντίληψης, ψυχοκινητικές διαταραχές, διαταραχές της σκέψης

2.16.2 Κοινές επείγουσες ψυχιατρικές παθήσεις

- Οξεία ψύχωση, επιπλοκές ανορεκτικών και βουλημικών διαταραχών, αγχώδης νεύρωση και διαταραχές πανικού, μετατρεπτικές διαταραχές, εκούσιος αυτοτραυματισμός και απόπειρα αυτοκτονίας, κατάθλιψη, διαταραχές προσωπικότητας, κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών και αιθανόλης

2.17 ΩΡΛ Επείγοντα: Επείγουσες Παθήσεις, Παθήσεις της Στοματικής Κοιλότητας και του Τραχήλου σε Ενήλικες και Παιδιά**2.17.1 Αιμορραγίες (ρινο, ωτορραγία, ουλορραγία)****2.17.2 Επιπλοκές όγκων**

- απόφραξη του αεραγωγού, αιμορραγίες

2.17.3 Ξένα σώματα**2.17.3 Φλεγμονώδεις και Λοιμώδεις παθήσεις**

- Αγγειοοίδημα, επιγλωττίτιδα, λαρυγγίτιδα, παρα-αμυγδαλικό απόστημα, μαστοειδίτιδα

2.17.4 Τραύματα (ρινός, έξω ακουστικού πόρου, οδόντων)**2.18. Επιπλοκές της Ιατρικής Φροντίδας**

- προβληματικά αποτελέσματα εξετάσεων
- επιπλοκές πρόσφατης αγωγής ή επέμβασης
- αιτιάσεις σχετιζόμενες με φάρμακα ή αγωγή

2.19. Παρηγορητική (στο τέλος της ζωής) φροντίδα στο ΤΕΠ**3. ΣΥΝΗΘΗ ΚΛΙΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ**

Αυτό το τμήμα του Οδηγού Σπουδών περιλαμβάνει τα πιο συνήθη συμπτώματα των ασθενών που προσέρχονται ή διακομίζονται σε ένα ΤΕΠ.

Οι διαφορικές διαγνώσεις αναφέρονται κατά συστήματα και στη συνέχεια με αλφαβητική σειρά. Αυτοί οι πίνακες πιθανών διαγνώσεων δεν μπορεί να είναι εξαντλητικοί.

3.1 Αιμορραγία (Μη Τραυματική)

3.1.1 Ωτορινολαρυγγολογικά αίτια

- Ωτόρροια (ωτίτιδα, τραύμα, όγκοι), επίσταξη

3.1.2 Αίτια από το γαστρεντερικό σύστημα

- Αιματέμεση και μέλαινα (οξεία γαστρίτιδα, γαστροδωδεκαδακτυλικό έλκος, σύνδρομο Mallory Weiss, κίρσοι οισοφάγου), αιμορραγία από το ορθό (οξεία εκκολπωματίτιδα, αιμορροΐδες, φλεγμονώδης νόσος του εντέρου, όγκοι)

3.1.3 Γυναικολογικά και Μαιευτικά αίτια

- Μηνορραγία/μητρορραγία, (αποβολή, αποκόλληση πλακούντα, όγκοι)

3.1.4 Νεφρικά και αίτια από το Ουρογεννητικό σύστημα

- Αιματουρία, (πυελίτιδα, όγκοι, ουρολιθίαση)

3.1.5 Αίτια από το αναπνευστικό σύστημα

- Αιμόπτυση (βρογχεκτασία, πνευμονία, όγκοι, φυματίωση)

3.2 Αίσθημα Παλμών

3.2.1 Καρδιαγγειακές αιτίες

- Βραδυαρρυθμίες (φλεβοκομβική βραδυκαρδία, κολποκοιλιακοί αποκλεισμοί), εκτακτοσυστολές, ταχυαρρυθμίες (κολπική μαρμαρυγή, φλεβοκομβική ταχυκαρδία, υπερκοιλιακή ταχυκαρδία, κοιλιακή ταχυκαρδία)

3.2.2 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

- Θυρεοτοξίκωση

3.2.3 Τοξικολογία

- Φάρμακα

3.3 Άλγος στα Άνω Άκρα

3.3.1 Καρδιοαγγειακές αιτίες

- Διαχωρισμός αορτής, εν τω βάθει φλεβική θρόμβωση, ισχαιμία μυοκαρδίου

3.3.2 Μυο-σκελετικές αιτίες

- Περιαρθρίτιδα, αρθροπάθεια της αυχενικής μοίρας της σπονδυλικής στήλης

3.3.3 Τραύμα

3.4 Άλγος Θωρακικό

3.4.1.Αίτια από το καρδιαγγειακό σύστημα

- Οξεία στεφανιαία σύνδρομα, διαχωρισμός της αορτής, αρρυθμίες, περικαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, πνευμονική εμβολή

3.4.2 Αίτια από το αναπνευστικό σύστημα

- Πνευμονία, πνευμομεσοθωράκιο, πνευμοθώρακας (κυρίως πνευμοθώρακας υπό τάση), πλευρίτιδα

3.4.3 Αίτια από το γαστρεντερικό σύστημα

- Γαστροισοφαγική παλινδρόμηση, ρήξη οισοφάγου, διάχυτος οισοφαγικός σπασμός

3.4.4 Μυοσκελετικά αίτια

- Πλευροστερνική κάκωση, πλευροχονδρίτιδα, μεσοπλεύρια μυαλγία, αντανακλώμενος πόνος από την θωρακική μοίρα της σπονδυλικής στήλης

3.4.5 Ψυχιατρικά αίτια

- Αγχώδης συνδρομή, κρίση πανικού

3.4.6 Δερματολογικά αίτια

- Έρπης ζωστήρας

3.5 Οξύ Άλγος Κάτω Άκρων**3.5.1 Καρδιοαγγειακές αιτίες**

- Οξεία ισχαιμία, αρτηρηϊτιδα, εν τω βάθει φλεβική θρόμβωση, επιπολής θρομβοφλεβίτιδα

3.5.2 Ανοσολογικές αιτίες

πολυμυοσίτιδα

3.5.3 Λοιμώδεις αιτίες

- Αρθρίτιδα, κυτταρίτιδα, νεκρωτική φασιίτιδα, οστεομυελίτιδα

3.5.4 Μυοσκελετικές αιτίες

- Ισχιαλγία

3.5.5 Νευρολογικές αιτίες

- Ισχιαλγία

3.5.6 Αιτίες από το νευρικό σύστημα

Συμπίεση περιφερικού νεύρου

3.5.7 Τραύμα**3.6 Οξύ Κοιλιακό Άλγος / Μετεωρισμός σε ενήλικες και παιδιά****3.6.1 Αίτια από το γαστρεντερικό σύστημα**

- Σκωληκοειδίτιδα, χολοκυστίτιδα, χολαγγειίτιδα, οξεία παγκρεατίτιδα, επιπλοκές κηλών, εκκολπωματίτιδα, ηπατίτιδα, διαφραγματοκήλη, φλεγμονώδης νόσος του εντέρου, εντερική απόφραξη, ισχαιμική κολίτιδα, ισχαιμία μεσεντερίου, πεπτικό έλκος, περιτονίτιδα, διάτρηση κοίλου σπλάχνου, εγκολεασμός

3.6.2 Αίτια από το καρδιαγγειακό σύστημα

- Οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, διαχωρισμός της αορτής, ρήξη αορτικού ανευρύσματος

3.6.3 Δερματολογικά αίτια

- Έρπης ζωστήρας

3.6.4 Ενδοκρινολογικά και μεταβολικά αίτια

- Νόσος του Addison, διαβητική κετοξέωση, άλλες μεταβολικές οξέωσεις, πορφυρία

3.6.5 Γυναικολογικά και Μαιευτικά αίτια

- Επιπλοκές κύησης, εξωμήτριος κύηση, φλεγμονώδης νόσος της πυέλου, ρήξη κύστεως ωοθήκης, συστροφή ωοθήκης

3.6.6 Αιματολογικά αίτια

- Οξεία πορφυρική κρίση, οικογενής μεσογειακός πυρετός, δρεπανοκυτταρική κρίση

3.6.7 Μυοσκελετικά αίτια

- Αντανακλαστικός πόνος από την θώρακο-οσφυϊκή μοίρα

3.6.8 Νεφρικά και αίτια από το ουρογεννητικό σύστημα

- Πυελονεφρίτιδα, νεφρολιθίαση

3.6.8 Αίτια από το αναπνευστικό σύστημα

- Πνευμονία, πλευρίτιδα

3.6.9 Τοξικολογία

- Δηλητηριάσεις

3.6.10 Τραύμα

- Κοιλιακής χώρας

3.7 Οσφυϊκό Άλγος**3.7.1 Μυοσκελετικά αίτια**

- Κατάγματα, εκφύλιση και κήλη μεσοσπονδυλίου δίσκου, διαστρέμματα μυών συνδέσμων και τενόντων, στένωση μεσοσπονδυλίου διαστήματος, αρθρίτιδες, παθολογικά κατάγματα

3.7.2 Αίτια από το καρδιαγγειακό σύστημα

- Ανεύρυσμα αορτής, διαχωρισμός αορτής

3.7.3 Λοιμώδη αίτια

- Οστεομύελιτιδα, δισκίτιδα, πυελονεφρίτιδα, προστατίτιδα

3.7.4 Ενδοκρινολογικά και μεταβολικά αίτια

- Νόσος Paget

3.7.5 Αίτια από το γαστρεντερικό σύστημα

παγκρεατίτιδα, χολοκυστίτιδα

3.7.6 Δερματολογικά αίτια

- Έρπης ζωστήρας

3.7.7 Γυναικολογικά αίτια

- Ενδομητρίωση, φλεγμονώδης νόσος της πυέλου

3.7.8 Αιματολογικά και Ογκολογικά αίτια

- Όγκοι της κοιλιακής χώρας ή των σπονδύλων

3.7.9 Νευρολογικά αίτια

- Υπαραχνοειδής αιμορραγία

3.7.10 Νεφρικά και αίτια από το Ουρογεννητικό σύστημα

- Νεφρικό απόστημα, νεφρολιθίαση

3.7.11 Τραύμα

3.8 Απώλεια συνείδησης

3.8.1 Καρδιοαγγειακές αιτίες

- Διαχωρισμός αορτής
- Καρδιακές αρρυθμίες (σύνδρομο βραδυ-ταχυκαρδίας, σύνδρομο Brugada, υπερβολικές δόσεις φαρμάκων, σύνδρομο μακρού QT, σύνδρομο νοσούντος φεβοκόμβου, torsades de pointes, κοιλιακή ταχυκαρδία)
- Άλλες αιτίες υποάρδευσης (ισχαιμία, βαλβιδοπάθειες, αιμορραγία, απόφραξη π.χ. στένωση αορτικής, πνευμονική εμβολή, επιπωματισμός)
- Ορθοστατική υπόταση

3.8.2 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

- Νόσος του Addison

3.8.3 Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών

- Υποογκαιμία

3.8.4 Νευρολογικές αιτίες

- Διαταραχές του αυτόνομου νευρικού συστήματος, επιληψία, βαγοτονικό αγγειοκινητικό αντανακλαστικό

3.8.5. Τοξικολογία

- Λήψη αιθανόλης ή ναρκωτικών ουσιών

3.9 Δερματικές Εκδηλώσεις σε Ενήλικες και Παιδιά

3.9.1 Δερματολογικές αιτίες

- Έκζεμα, ψωρίαση, δερματικοί όγκοι

3.9.2 Ανοσολογικές αιτίες

- Αγγειίτιδες, κνίδωση, σύνδρομο Stevens-Johnson, σύνδρομο Lyell, τοξική νεκρωτική επιδερμόλυση

3.9.3 Λοιμώδεις αιτίες

- Ιογενή εξανθήματα, μηνιγγοκοκκαιμία, έρπης ζωστήρας/κοινός, δερματικά αποστήματα, κυτταρίτιδα, λεμφαγγειίτιδα

3.9.4 Ψυχιατρικές αιτίες

- Δερματικές βλάβες από αυτοτραυματισμό ή κακοποίηση

3.9.5 Τοξικολογία

3.9.6 Αιματολογικές και ογκολογικές αιτίες

- Ιδιοπαθής θρομβοπενική πορφύρα, θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα

3.10 Διάρροια

3.10.1 Λοιμώδεις αιτίες

- AIDS, βακτηριακή εντερίτιδα, ιογενής, παρασιτική, τροφική, τοξίνες

3.10.2 Τοξικολογικές αιτίες

- Σχετιζόμενες με φάρμακα, δηλητηριάσεις (συμπεριλαμβανομένων βαρέων μετάλλων, μανιταριών, οργανοφωσφορικών, ποντικοφαρμάκων, θαλασσινών)

3.10.3 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

- Καρκινοειδές, διαβητική νευροπάθεια

3.10.4 Γαστρεντερικές αιτίες

- Εκκολπωματίτιδα, σύνδρομο dumping, ισχαιμική κολίτιδα, φλεγμονώδης εντεροπάθεια, εντερίτιδα από ακτινοθεραπεία ή χημειοθεραπεία

3.10.5 Αιματολογικές και ογκολογικές αιτίες

- Τοξικότητα κυτταροστατικών

3.10.6 Ανοσολογία

- Τροφική αλλεργία

3.10.7 Ψυχιατρικές διαταραχές

- Ψευδοδιάρροια

3.11 Διαταραχές επιπέδου συνείδησης σε ενήλικες και παιδιά**3.11.1 Νευρολογικά αίτια**

Όγκοι εγκεφάλου, επιληπτικές κρίσεις και status epilepticus, μηνιγγίτιδα, εγκεφαλίτιδα, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, υπαραχνοειδής αιμορραγία, υποσκληρίδιο και επισκληρίδιο αιμάτωμα, εγκεφαλικές κακώσεις

3.11.2 Αίτια από το καρδιαγγειακό σύστημα

Καταστάσεις υποάρδευσης, καταπληξία

3.11.3 Ενδοκρινολογικά και μεταβολικά αίτια

Ηλεκτρολυτικές διαταραχές, ηπατικό κώμα, υπερκαπνία, υποθερμία, υποξία, υπογλυκαιμία/υπεργλυκαιμία, ουραιμία

3.11.4 Γυναικολογικά και Μαιευτικά αίτια

Εκλαμψία

3.11.5 Λοιμώδη αίτια

Σηπτική καταπληξία

3.11.6 Ψυχιατρικά αίτια

Μετατρεπτικό σύνδρομο

3.11.7 Αίτια από το αναπνευστικό σύστημα

Αναπνευστική ανεπάρκεια

3.11.8 Τοξικολογία

Μέθη (αιθανόλη), δηλητηρίαση από μονοξειδίο του άνθρακα, δηλητηρίαση από ναρκωτικά και ηρεμιστικά, άλλες ουσίες

3.12 Διαταραχές της Ούρησης (Δυσουρία, Ολιγο-Ανουρία, Πολυουρία)**3.12.1 Νεφρικές και αιτίες από το Ουρογεννητικό σύστημα**

Οξεία νεφρική ανεπάρκεια, οξεία επίσχεση ούρων, κυστίτιδα και πυελονεφρίτιδα, προστατίτιδα

3.12.2 Καρδιοαγγειακές παθήσεις

Καρδιακή ανεπάρκεια

3.12.3 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

Σακχαρώδης διαβήτης, άπιοιος διαβήτης

3.12.4 Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών

Υποογκαιμία

3.13 Ψυχιατρικές και Διαταραχές Συμπεριφοράς**3.13.1 Διαταραχές συμπεριφοράς**

Διαταραχές θυμικού, σύγχιση, διαταραχές επιπέδου συνείδησης, ψευδαισθήσεις, διαταραχές κατανόησης, νοητική στέρηση, ψυχοκινητικές διαταραχές, διαταραχές σκέψης, περιστατική κρίση, κοινωνική κρίση.

3.13.2 Συνήθη Ψυχιατρικά Επείγοντα

Οξεία ψύχωση, ανορεξία, βουλιμία, κατάθλιψη, παραισθήσεις, προσβολές πανικού / άγχους, διαταραχές μετατροπής, αυτοκαταστροφικές και αυτοκτονικές προσπάθειες, διαταραχές προσωπικότητας, εθισμός σε φάρμακα, παράνομες ουσίες και σε αλκοόλ

3.13.3 Αίτια από το καρδιαγγειακό σύστημα

Υπέρταση, αγγεΐτιδα, ισχαιμικό ή αιμορραγικό ΑΕΕ

3.13.4. Ενδοκρινολογικά και μεταβολικά αίτια

Υπογλυκαιμία, υπεργλυκαιμία, ηλεκτρολυτικές διαταραχές, υπερθερμία, υποξαιμία, μυξοίδημα, θυρεοτοξική κρίση ή κρίση Addison

3.13.5 Νευρολογικά αίτια

Εγκεφαλικές χωροκατακτητικές βλάβες, άνοια, υδροκέφαλος, ενδοκράνια υπέρταση, λοιμώξεις ΚΝΣ, επι – υπο ή ενδοεγκεφαλική – υπαραχνοειδής αιμορραγία

3.13.6 Τοξικολογία

Κατάχρηση αιθανόλης και ναρκωτικών ουσιών, δηλητηριάσεις
 Ιατρογενή αίτια (υπερδοσολογία ή στέρηση φαρμάκων ή ουσιών)
 Παράληψη σημαντικής αγωγής (π.χ συνεδρίας αιμοκάθαρσης)

3.14 Οξεία Δύσπνοια**3.14.1 Αιτίες από το αναπνευστικό**

Απόφραξη αεραγωγού, βρογχο-κυψελιδική απόφραξη, παρεγχυματικές νόσοι, πνευμονικό shunt, βρογχιολιτιδα, πλευριτική συλλογή, ατελεκτασία, πνευμοθώρακας

3.14.2 Καρδιοαγγειακές αιτίες

Καρδιακή ανεπάρκεια, καρδιακός επιπωματισμός, πνευμονική εμβολή

3.14.3 ΩΡΛ αιτίες

Επιγλωττίτιδα, croup και ψευδο-croup

3.14.4 Διαταραχές υγρών και ηλεκτρολυτών

Υποογκαιμία, καταπληξία, αναιμία

3.14.4.Γαστρεντερικές αιτίες

Διαφραγματοκλήλη

3.14.5 Ανοσολογικές αιτίες

Αγγεΐτιδα

3.14.6 Μεταβολικές αιτίες

Μεταβολική οξέωση, ουραιμία

3.14.7 Νευρολογικές αιτίες

Μυασθένεια gravis, σύνδρομο Guillain Barrè, αμυοτροφική πλάγια σκλήρυνση

3.14.8 Ψυχιατρικές διαταραχές

Μετατρεπτικό σύνδρομο

3.14.9 Τοξικολογία

Δηλητηρίαση από μονοξείδιο, δηλητηρίαση από κυάνιο

3.14.10 Τραύμα

Ασταθής θώρακας, πνευμονική θλάση, τραυματικός πνευμοθώρακας, αιμοθώρακας

3.15 Έμετος**3.15.1 Αιτίες από το Γαστρεντερικό**

Σκωληκοειδίτιδα, χολοκυστίτιδα, γαστροπάρεση, γαστρική απόφραξη και κατακράτηση, γαστρεντερίτιδα, ηπατίτιδα, παγκρεατίτιδα, πυλωρική στένωση, απόφραξη λεπτού εντέρου

Καρδιοαγγειακές αιτίες

Ισχαιμία μυοκαρδίου

3.15.3 Ω.Ρ.Λ. αιτίες

Αιθουσαίες διαταραχές

3.15.4. Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

Διαβητική κετοξέωση, υπερασβεστιαμία

3.15.5. Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών

Υποογκαιμία

3.15.6 Γυναικολογικές και Μαιευτικές αιτίες

Εγκυμοσύνη

3.15.7.Λοιμώδεις αιτίες

Σήψη, μηνιγγίτιδα

3.15.8. Νευρολογικές αιτίες

Εγκεφαλικό οίδημα ή αιμορραγία, ενδοκρανιακές χωροκατακτητικές βλάβες υδροκέφαλος,

3.15.9. Οφθαλμολογικές αιτίες

Οξύ γλαύκωμα

3.15.10 Διάφορα: Ψυχιατρικές αιτίες, Διαταραχές της σίτισης, Νεφρολιθίαση, ουραιμία, τοξικές ουσίες φάρμακα

3.16 Ίκτερος**3.16.1 Αιτίες από το Πεπτικό**

Χολαγγεΐτιδα , ηπατική ανεπάρκεια, όγκος κεφαλής παγκρέατος, παγκρεατίτιδα, αποφρακτική χολόσταση

3.16.2 Αιτίες από το Καρδιοαγγειακό

Χρόνια καρδιακή ανεπάρκεια

3.16.3 Αιματολογικές και Ογκολογικές αιτίες

Αιμολυτικές αναιμίες, θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα, ουραιμικό αιμολυτικό σύνδρομο, διάχυτη ενδοαγγειακή πήξη

3.16.4 Διάφορες άλλες αιτίες: Λοιμώδεις: ελονοσία, λεπτοσπείρωση, Γυναικολογικές αιτίες:

Σύνδρομο HELLP, Τοξικές ουσίες, δηλητήρια φιδιών, φάρμακα

3.17 Ίλιγγος και Ζάλη**3.17.1 Αιτίες από το Αυτιά και το Λαβύρινθο**

Καλοήθης ίλιγγος θέσης, νόσος Meniere, ωτίτιδα, αιθουσαία νευρίτιδα, ιογενής λαβυρινθίτιδα

3.17.2 Αιτίες από το Κυκλοφορικό

Αρρυθμίες, υπόταση, κολποκοιλιακοί αποκλεισμοί

3.17.3 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

Υπογλυκαιμία

3.17.4 Αιματολογικές και Ογκολογικές αιτίες

Αναιμίες

3.17.5 Αιτίες από το νευρικό σύστημα

Ακουστικό νεύρωμα, εγκεφαλικές βλάβες ή βλάβες στον προμήκη μυελό, πολλαπλή σκλήρυνση, κροταφική επιληψία

3.17.6 Ψυχιατρικές αιτίες

Αγχώδης συνδρομή

3.17.7 Αιτίες από το Αναπνευστικό

Υποξία

3.17.8 Τοξικολογία

Κατάχρηση αιθανόλης, φαρμάκων και άλλων ουσιών

3.18 Καρδιακή Ανακοπή**3.18.1 Καρδιακή ανακοπή από απινιδώσιμες αιτίες**

Κοιλιακή μαρμαρυγή, άσφυγμη κοιλιακή ταχυκαρδία

3.18.2 Ηλεκτρομηχανικός διαχωρισμός

Οξέωση, υποξία, υποθερμία, υπο/υπερκαλιαιμία, υπασβεστιαιμία, υπο/υπεργλυκαιμία, υποογκαιμία, πνευμοθώρακας υπό τάση, καρδιακός επιπωματισμός, έμφραγμα μυοκαρδίου, πνευμονική εμβολή, δηλητηριάσεις

3.18.3 Ασυστολία**3.19 Καταπληξία (shock) σε Ενήλικες και Παιδιά**

- Αναφυλακτικό
- Καρδιογενές
- Αποφρακτικό
- Υποογκαιμικό

- Σηπτικό
- Νευρογενές

3.20 Κεφαλαλγία σε Ενήλικες και Παιδιά

3.20.1 Αγγειακές αιτίες

ημικρανία, αθροιστική κεφαλαλγία, κεφαλαλγία τάσεως, εγκεφαλική αιμορραγία, υπερτασική εγκεφαλοπάθεια, ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο

3.20.1 Αιματολογικές και Ογκολογικές αιτίες

όγκοι εγκεφάλου

3.20.3 Ανοσολογικές αιτίες

κροταφική αρτηρηίτιδα, αγγεΐτιδα

3.20.4 Λοιμώδεις αιτίες

αποστήματα, οδοντικές λοιμώξεις, εγκεφαλίτιδα, μαστοειδίτιδα, μηνιγγίτιδα, ιγμορίτιδα

3.20.5 Μυο-σκελετικές αιτίες

παθήσεις της σπονδυλικής στήλης, σύνδρομο κροταφογναθικής άρθρωσης

3.20.6 Νευρολογικές αιτίες

νευραλγία του τριδύμου

3.20.7 Οφθαλμολογικές αιτίες

οπτική νευρίτιδα, οξύ γλαύκωμα

3.20.8 Τοξικολογία

αιθανόλη, κατάχρηση αναλγητικών, αναστολείς των διαύλων ασβεστίου, γλουταμινικό οξύ, νιτρώδη, απόσυρση από οπιοειδή και καφεΐνη

3.20.9 Τραύμα

κάκωση κεφαλής

3.21 Πυρετός και Ενδογενής Αύξηση της Θερμοκρασίας του Σώματος

3.21.1 Συστηματικές λοιμώδεις αιτίες

Σήψη και σηπτική καταπληξία, παρασίτωση, γριππώδης συνδρομή, κοινές ιογενείς και βακτηριακές λοιμώξεις, Σύνδρομο Δυσλειτουργίας Πολλαπλών Οργάνων (MODF)

3.21.2 Λοιμώξεις σε συγκεκριμένα όργανα

Ενδοκαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, φαρυγγίτιδα, αμυγδαλίτιδα, αποστήματα, ωτίτιδα, χολοκυστίτιδα και χολαγείτιδα, μηνιγγίτιδα, εγκεφαλίτιδα

3.21.3 Μη λοιμώδεις αιτίες

Σύνδρομο Lyell, σύνδρομο Stephen-Johnson, θυρεοειδική θύελλα, παγκρεατίτιδα, φλεγμονώδης εντεροπάθεια, τοξική καταπληξία

3.21.4 Αιματολογικές και ογκολογικές αιτίες

λευχαιμία και λεμφώματα, συμπαγείς όγκοι, ουδετεροπενία

3.21.5 Ανοσολογικές αιτίες

Αρτηρίτιδα, αρθρίτιδα, λύκος, σαρκοείδωση

3.21.6 Μυο-σκελετικές αιτίες

Οστεομυελίτιδα, κυτταρίτιδα, ερυσίπελας, νεκρωτική περιτονίτιδα

3.21.7 Νευρολογικές αιτίες

εγκεφαλική αιμορραγία

3.21.8 Ψυχιατρικές αιτίες

Ψευδο-πυρετός

3.21.9 Νεφρικά και αίτια από το Ουρογεννητικό σύστημα

Πυελονεφρίτιδα, προστατίτιδα

3.21.10 Τοξικολογία**3.22 Συγκοπή****3.22.1. Αιτίες από το κυκλοφορικό:**

Διαχωρισμός αορτής, καρδιακές αρρυθμίες, σύνδρομο Brugada, σύνδρομο μακρού QT, σύνδρομο νοσούντος φλεβοκόμβου, κολποκοιλιακοί αποκλεισμοί, άλλες αιτίες υποάρδευσης του εγκεφάλου (αορτική στένωση, πνευμονική εμβολή, ορθοστατική υπόταση, καρδιακός επιπωματισμός,

3.22.2. Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες:

Νόσος Addison, υπογκαιμία

3.22.3. Νευρολογικές αιτίες:

Επιληψία, διαταραχές από το αυτόνομο νευρικό σύστημα, βαγοτονικό αντανακλαστικό

3.22.4. Τοξικά αίτια:

Λήψη αλκοόλ ή άλλων φαρμάκων

3.23 Σπασμοί σε Ενήλικες και Παιδιά**3.23.1 Νευρολογικές αιτίες**

Γενικευμένη επιληψία, partial complex ή εστιακή επιληψία, status epilepticus

3.23.2 Καρδιοαγγειακές αιτίες

Υπερτασική εγκεφαλοπάθεια, λιποθυμία, αρρυθμίες, ημικρανία

3.23.3 Ενδοκρινικές και μεταβολικές αιτίες

Μεταβολικοί σπασμοί

3.23.5.Γυναικολογικές και Μαιευτικές αιτίες

Εκλαμψία

3.23.6 Λοιμώδεις αιτίες

Πυρετικοί σπασμοί σε παιδιά

3.23.7 Ψυχιατρικές αιτίες

Ναρκοληψία, ψευδο-σπασμοί

3.23.8 Αναπνευστικές αιτίες

Αναπνευστική ανακοπή

3.23.9 Τοξικολογία

Φάρμακα/τοξίνες

3.23 Παιδί που κλαίει (Crying Baby)

- I – Infections (λοιμώξεις)
  - ερπητική στοματίτιδα, μηνιγγίτιδα, οστεομυελίτιδα, λοιμώξεις ουροποιητικού

- T – Trauma, Testicle, Tooth (τραύμα, όρχεις, δόντια)
  - συστροφή όρχεως, τραύμα, προβλήματα οδοντοφυΐας
- C – Cardiac (καρδιακά αίτια)
  - αρρυθμίες, συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια
- R – Reactions, Reflux (αντιδράσεις, παλινδρόμηση)
  - αντίδραση στο γάλα, αντίδραση σε φάρμακα, γαστρο-οισοφαγική παλινδρόμηση
- I – Immunizations, Insects (εμβολιασμοί, δήγματα)
  - εμβολιασμός και αλλεργικές αντιδράσεις, δήγματα εντόμων
- E – Eye (οφθαλμολογικά αίτια)
  - τραύματα κερατοειδούς, γλαύκωμα, ξένα σώματα
- S – Some gastrointestinal causes (γαστρεντερολογικά αίτια)
  - κήλη, εγκολεασμός, συστροφή

4. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

4.1 Αναλγησία και Αναισθησία σε Ενήλικες και Παιδιά

- Μετάδοση του επώδυνου ερεθίσματος (ανατομία, φυσιολογία, φαρμακολογία)
- Αξιολόγηση του πόνου
- Φαρμακολογία ηρεμιστικών και αναλγητικών φαρμάκων
- Ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις του πόνου σε παιδιατρικούς, ενήλικες και ηλικιωμένους ασθενείς

4.2. Εκμετάλλευση, Κακοποίηση και Βιασμός Ενηλίκων και Παιδιών

- Εκμετάλλευση ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Κακοποίηση και παραμέληση παιδιών
- Κακοποίηση και εκμετάλλευση συντρόφου
- Σεξουαλική κακοποίηση
- Ασφάλεια των ασθενών στην Επείγουσα Ιατρική
- Πρόληψη και διαχείριση βίας στο ΤΕΠ

4.3. Θέματα Διαχείρισης Ασθενών στην Επείγουσα Ιατρική

4.3.1 Οργάνωση του ΤΕΠ (διοίκηση, δομή, επάνδρωση, πόροι)

4.3.2. Διαχείριση ιδιαίτερων πληθυσμών:

- παιδιά σε ιδιαίτερες περιστάσεις συμπεριλαμβάνοντας την προστασία παιδιών
- ηλικιωμένοι ασθενείς
- άστεγοι ασθενείς
- νοητικά ανεπαρκείς ενήλικες
- ψυχιατρικοί ασθενείς
- υπέρβαροι ή απισχνασμένοι ασθενείς

4.4 Ιατρική των Καταστροφών**4.4.1 Ετοιμότητα του ΤΕΠ και του νοσοκομείου για αντιμετώπιση καταστροφών****4.4.2 Σχεδιασμός/διαδικασίες/εξάσκηση για μείζονα συμβάντα****4.4.3 Συνεργασία με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες σε καταστροφές****4.4.4 Ιδιαίτερα ιατρικά θέματα**

- (διαλογή, βιοτρομοκρατία, βλάβες από εκρήξεις και συνθλίψεις, χημικοί παράγοντες, βλάβες από ακτινοβολία)

4.4.5 Ιατρική κάλυψη Μαζικών συγκεντρώσεων**4.5 Ιατροδικαστικά Θέματα****4.5.1 Βασικές αρχές της σχετικής νομοθεσίας στο Ελληνικό κράτος****4.5.2 Αναγνώριση και διατήρηση αποδεικτικών στοιχείων****4.5.3 Παροχή κατάλληλης ιατρικής καταγραφής**

- (συμπεριλαμβανομένης ιατροδικαστικής και κλινικής φωτογράφησης, συλλογής βιολογικών δειγμάτων, βαλλιστικής)

4.5.4 Κατάλληλες αναφορές και παραπομπές

- (π.χ. κακοποίηση ή παραμέληση παιδιού, τραυματισμοί από πυροβόλα όπλα και άλλες μορφές διαπιτραίνοντος τραύματος, εκμετάλλευση ή κακοποίηση ηλικιωμένων, ισχυρισμοί σεξουαλικής κακοποίησης)

4.5.5 Ιατρονομική καταγραφή και τήρηση αρχείων**4.6 Ιατρικά Επείγοντα που σχετίζονται με το περιβάλλον****4.6.1 Ηλεκτρισμός (ηλεκτροπληξία / κεραυνοπληξία)****4.6.2.Χλωρίδα και Πανίδα (βλάβες από έκθεση, νυγμούς και δήγματα)****4.6.3.Μεγάλο υψόμετρο (ιατρικά προβλήματα)****4.6.4. Πυρηνικά, βιολογικά, χημικά και έκθεση σε ακτινοβολία: προφύλαξη, απολύμανση****4.6.5 Έκθεση σε ακραίες Θερμοκρασίες****4.6.6 Ιατρική των ταξιδιωτών****4.6.7 Νερό (πνιγμός, υπερβαρική ιατρική, επιπλοκές της κατάδυσης, θαλάσσια πανίδα)****4.7 Προβλήματα στους Ηλικιωμένους**

- Ακινησία / κατακλίσεις / συχνές πτώσεις
- Άνοια / δυσκολία συνεννόησης
- Άτυπες κλινικές εικόνες (π.χ. κοιλιακό άλγος, λοιμώξεις, έμφραγμα μυοκαρδίου)
- Αλληλο-εξάρτηση
- Παραλήρημα
- Πολλαπλές παθήσεις και πολλαπλές θεραπείες
- Πτώσεις (αιτίες και έλεγχος)
- Τραύμα και συν-νοσηρότητα

- Πολυφαρμακία

4.8 Πρόληψη Κακώσεων και Προαγωγή της Υγείας

4.8.1 Συλλογή και ερμηνεία δεδομένων σχετικών με την πρόληψη και προαγωγή της Υγείας

4.8.2 Επιδημιολογία ατυχημάτων και επειγουσών περιπτώσεων

4.8.3 Σύνταξη συστάσεων

4.9 Προ-Νοσοκομειακή Επείγουσα Ιατρική Φροντίδα

4.9.1 Οργάνωση υπηρεσιών (διοίκηση, δομή, επάνδρωση, πόροι)

4.9.2 Ιατρική διακομιδή (συμπεριλαμβανομένων νεογνών και παιδιών, αερομεταφορά)

4.9.3 Εκπαίδευση και λειτουργία του παραϊατρικού προσωπικού

4.9.4 Ασφάλεια στον τόπο του συμβάντος

4.9.5 Συνεργασία με άλλες επείγουσες υπηρεσίες (π.χ. αστυνομία, πυροσβεστική)

4.9.6 Προετοιμασία και διαχείριση (συμπεριλαμβανομένης της διαλογής)

4.10 Τοξικολογία σε Ενήλικες και Παιδιά

4.10.1 Γενικές αρχές της τοξικολογίας και διαχείριση ασθενών με δηλητηριάσεις

4.10.2 Αρχές αλληλεπίδρασης φαρμάκων

4.10.3 Ιδιαίτερα ζητήματα δηλητηριάσεων

- φάρμακα (συμπεριλαμβανομένων: παρακεταμόλη, αμφεταμίνες, αντιχολινεργικά, αντιεπιληπτικά, αντικαταθλιπτικά, αντιυπερτασικά, βενζοδιαζεπίνες, διγοξίνη, αναστολείς της ΜΑΟ, νευροληπτικά), τοξικά σύνδρομα και στερητικά σύνδρομα
- βιομηχανικά, χημικά
- φυτά και μανιτάρια
- κατάχρηση, αιθανόλης και δηλητηρίαση από αλκοόλες
- ναρκωτικά

4.10.4 Οργάνωση και πληροφόρηση (π.χ. κέντρα δηλητηριάσεων, βάσεις δεδομένων)

4. 11 Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα

4.11.1 Κοινωνική ευημερία ιδιαίτερων πληθυσμών (επίπεδο καλλιέργειας και θρησκεία (προσδοκίες και πιστεύω στα συστήματα υγείας)

4.11.2 Ασθενείς με κοινωνικά – οικονομικά ζητήματα (πρόσβαση σε φάρμακα, νοσηλεία)

4.11.3 Νομικά θέματα (συνεργασία με άλλους φορείς φροντίδας ασθενών)

4.11.4 Τακτικοί επισκέπτες στα Επείγοντα

4.11.5 Άστεγοι (ασφάλεια εξιτηρίου) – Χρήστες ουσιών - αλκοολικοί

4.11.4 Κοινωνική φροντίδα μετά το εξιτήριο (φροντίδα στο σπίτι)

4.11.7 Απασχόληση (ικανότητα επιστροφής στη δουλειά)

ΚΥΡΙΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

1. Περιορισμός λοιμώξεων

- Μέθοδοι ασηψίας – αντισηψίας

2. Δεξιότητες Κάρδιο-Πνευμονικής Αναζωογόνησης (CPR)

- Εφαρμογή καρδιο-πνευμονικής αναζωογόνησης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες οδηγίες του International Liaison Committee on Resuscitation (ILCOR) για ενήλικες και παιδιά
- Εξειδικευμένες δεξιότητες κατά τη διάρκεια της ΚΑΡΠΑ (υπέρηχο καρδιάς, αναγνώριση της καρδιακής δραστηριότητας με την βοήθεια των υπερήχων, ΚΑΡΠΑ με ανοιχτό θώρακα (καρδιακές μαλάξεις), περιθανάτια καισαρική τομή.

3. Δεξιότητες Διαχείρισης του Αεραγωγού

- Απελευθέρωση και διατήρηση του αεραγωγού σε επείγουσες περιπτώσεις (π.χ. τοποθέτηση στοματοφαρυγγικού και ρινοφαρυγγικού αεραγωγού)
- Ενδοτραχειακή διασωλήνωση
- Εναλλακτικές τεχνικές διαχείρισης του αεραγωγού σε επείγουσες περιπτώσεις (π.χ. τοποθέτηση λαρυγγικής μάσκας, χειρουργικός αεραγωγός, εισαγωγή βελόνης δια της κρικοθυρεοειδούς εντομής και εμφύσηση οξυγόνου)
- Αλγόριθμος διαχείρισης δύσκολου αεραγωγού
- Ταχεία εισαγωγή στην αναισθησία και διασωλήνωση σε επείγουσες περιπτώσεις (γνώση των φαρμάκων, γνώση της χρήσης του οδηγού και του κηρίου. Στερέωση του αεραγωγού κυρίως κατά την διάρκεια μετακίνησης ή διακομιδής)
- Πλάνο Αποσωλήνωσης / Αλλαγή αποφραγμένου σωλήνα ή τραχειοσωλήνα

4. Δεξιότητες Διαχείρισης της Αναπνοής και του Αερισμού

- Εκτίμηση της αναπνοής και του αερισμού, Οξυγονοθεραπεία, λήψη - ερμηνεία αερίων αίματος, οξυμετρίας παλμού, καπνογραφίας και σπιρομετρίας
- Αερισμός με ασκό-βαλβίδα-προσωπίδα, Τεχνικές μη επεμβατικού αερισμού, Τεχνικές επεμβατικού αερισμού, Θωρακοκέντηση / Αποσυμπίση πνευμοθώρακα με βελόνα ή θωρακοστομία, Τοποθέτηση σωλήνα παροχέτευσης θώρακα, σύνδεση με συσκευή παροχέτευσης και εκτίμηση της λειτουργίας του συστήματος

5. Υποστήριξη της Κυκλοφορίας και Καρδιακές Δεξιότητες και Παρεμβάσεις

- Χορήγηση υγρών συμπεριλαμβανομένων αίματος και υποκατάστατων του
- Παρακολούθηση ΗΚΓ και κυκλοφορίας Λήψη αερίων αρτηριακού αίματος
- Απινίδωση, καρδιομετατροπή και προσωρινή βηματοδότηση, Επείγουσα περικαρδιοκέντηση, πρόσβαση σε αγγεία (κατά προτίμηση με τη βοήθεια υπερήχων (περιφερική φλέβα, αρτηρία, καθετηριασμός κεντρικής φλέβας), ενδοοστική παρακέντηση

6. Γαστρεντερικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα, Γαστρική πλύση, Περιτοναϊκή πλύση
- Ανάταξη κήλης, Παρακέντηση κοιλίας, Μέτρηση ενδοκοιλιακής πίεσης
- Επιπωματισμός κιστών οισοφάγου, Πρωκτοσκόπηση

7. Διαγνωστικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Ερμηνεία ΗΚΓ
- Κατάλληλη επιλογή και ερμηνεία εργαστηριακών εξετάσεων (βιοχημικές εξετάσεις, αέρια αίματος, δοκιμασίες αναπνευστικής λειτουργίας, επίπεδα φαρμάκων, βιολογικοί δείκτες)
- Επιλογή και ερμηνεία απεικονιστικών εξετάσεων (π.χ. ακτινογραφίες, υπερηχογράφημα, CT/MRI), Εκτέλεση εστιασμένης υπερηχογραφικής εκτίμησης

8. Διακομιδή βαρέως πασχόντων

- Διαδικασίες τηλεπικοινωνίας και τηλε-ιατρικής
- Προετοιμασία του οχήματος μεταφοράς
- Ιδιαίτερα ζητήματα παρακολούθησης και θεραπείας κατά τη μεταφορά

9. Διαχείριση Επιφανειακών Τραυμάτων

- Παροχέτευση αποστημάτων, Άσηπτες τεχνικές, Αντιμετώπιση θλαστικών τραυμάτων και κακώσεων μαλακών μορίων, Έκπλυση και κλείσιμο ανοικτών τραυμάτων

10. Δεξιότητες Αναλγησίας και Αναισθησίας

- Εκτίμηση του επιπέδου πόνου
- Παρακολούθηση των ζωτικών σημείων και πιθανών παρενεργειών κατά τη διάρκεια διαχείρισης του πόνου
- Παροχή αναλγησίας και καταστολής για θεραπευτικές παρεμβάσεις συμπεριλαμβανομένης της καταστολής με διατήρηση της συνείδησης (conscious sedation) (συμπεριλαμβανόμενου του ελέγχου του εξοπλισμού υποστήριξης της ζωής)
- Χρήση κατάλληλων τεχνικών τοπικής και περιοχικής αναισθησίας (προτιμότερο με την βοήθεια των υπερέχων)

11. Δεξιότητες και Διαδικασίες Υγιεινής

- Απολύμανση ασθενούς και περιβάλλοντος, Απομόνωση ασθενούς και προστασία προσωπικού

12. Μαιευτικές και Γυναικολογικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Επείγων τοκετός / φυσιολογικός τοκετός, Κολπική εξέταση με τη χρήση διαστολέα,
- Αφαίρεση ξένου σώματος από τα γεννητικά όργανα, Ακρόαση καρδιακών ήχων του
- Εμβρύου, Αξιολόγηση του θύματος σεξουαλικής κακοποίησης

13. Μυοσκελετικές Τεχνικές

- Άσηπτη παρακέντηση αρθρώσεων, Ακίνητοποίηση καταγμάτων, εξάρθρημάτων,

- Ακινητοποίηση σπονδυλικής στήλης και τεχνική log roll, Τοποθέτηση ναρθήκων (γύψοι, αορτήρες, τριγωνικοί και άλλοι επίδεσμοι ανάρτησης μέλους, ταινίες και άλλοι επίδεσμοι)
- Αναγνώριση - Αντιμετώπιση συνδρόμου διαμερίσματος

14. Νευρολογικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Εκτίμηση του επιπέδου συνείδησης συμπεριλαμβανόμενης της κλίμακας Γλασκώβης,
- Βυθοσκόπηση,
- Οσφυονωτιαία παρακέντηση,
- Ερμηνεία νευρο-απεικόνισης

15. Ουρογεννητικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Τοποθέτηση διουρηθρικού καθετήρα κύστης,
- Υπερηβική κυστοστομία,
- Ανάταξη συστροφής όρχεος,
- Ανάστροφη ουρηθρογραφία και κυστεογραφία

16. Οφθαλμικές Παρεμβάσεις και Δεξιότητες

- Αφαίρεση ξένου σώματος από τον οφθαλμό,
- Χρήση σχισμοειδούς λυχνίας

17.Παρεμβάσεις Ελέγχου της Θερμοκρασίας

- Μέτρηση και παρακολούθηση της θερμοκρασίας σώματος,
- Τεχνικές ψύξης (ψύξη μέσω εξάτμισης, παγωμένου νερού ή εμβυθίσεων),
- Μέθοδοι εσωτερικής ψύξης,
- Τεχνικές επαναθέρμανσης

18. Παρεμβάσεις και Δεξιότητες ΩΡΛ

- Πρόσθια ρινοσκόπηση, Τοποθέτηση πρόσθιου ρινικού επιπωματισμού, Ωτοσκόπηση,
- Αφαίρεση ξένου σώματος αν απειλείται ο αεραγωγός, Τοποθέτηση και αντικατάσταση σωλήνα τραχειοστομίας

Αναλυτικά ο ελάχιστος αριθμός των ο αριθμός των ελάχιστων πράξεων για την Απόκτηση των βασικών δεξιοτήτων αναφέρεται στο Log book

ΑΡΘΡΟ 4

ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η εξειδίκευση στην Επείγουσα Ιατρική γίνεται σε πιστοποιημένα από το ΚΕΣΥ Εκπαιδευτικά Κέντρα Επείγουσας Ιατρικής (Ε.Κ.Ε.Ι). Τα Ε.Κ.Ε.Ι είναι τριτοβάθμια νοσοκομεία, τα οποία από μόνα τους ή σε συνεργασία με συνδεδεμένα νοσοκομεία πληρούν τα κριτήρια του Πίνακα 2.

Για τη συγκρότηση των Ε.Κ.Ε.Ι. λαμβάνονται υπόψη οι εκπαιδευτικές τους δυνατότητες (αριθμός εκπαιδευτών, αριθμός περιστατικών/εφημερία, δυνατότητες του νοσοκομείου σε κλινικές, ειδικές μονάδες και εργαστήρια) και η γεωγραφική τους κατανομή.

Στις περιπτώσεις στις οποίες το Εκπαιδευτικό Κέντρο είναι ομάδα νοσοκομείων, το κεντρικό Νοσοκομείο ονομάζεται Νοσοκομείο Κορμού και τα άλλα νοσοκομεία ονομάζονται Συνδεδόμενα Νοσοκομεία Εκπαίδευσης.

Ο Διευθυντής του Εκπαιδευτικού Κέντρου και ο Συντονιστής Εκπαίδευσης πρέπει να ανήκουν στο Νοσοκομείο Κορμού. Ο Συντονιστής Εκπαίδευσης θα πρέπει να κατέχει τον τίτλο εξειδίκευσης ή να πληροί τα κριτήρια απονομής του τίτλου εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική ή να κατέχει τον τίτλο ειδικότητας Επείγουσας Ιατρικής που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή, εφόσον έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας, σύμφωνα με το αντίστοιχο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της ημεδαπής.

Ο αριθμός των εξειδικευόμενων ανά Εκπαιδευτικό Κέντρο είναι τουλάχιστον δέκα (10) αυξανόμενος ανάλογα με τον αριθμό των κλινών του νοσοκομείου, τον αριθμό των εκπαιδευτών που διαθέτει και τον ετήσιο αριθμό των περιστατικών που αντιμετωπίζονται στα ΤΕΠ.

Η διαπίστευση κάθε εκπαιδευτικού κέντρου ανανεώνεται από το ΚΕΣΥ κάθε πέντε (5) χρόνια.

Πίνακας 2 Κριτήρια αναγνώρισης Εκπαιδευτικών Κέντρων Επείγουσας Ιατρικής (Ε.Κ.Ε.Ι.)

Χαρακτηριστικά του Νοσοκομείου	Είναι τριτοβάθμιο με ≥ 400 κλίνες και διαθέτει όλες τις βασικές κλινικές ειδικότητες, εργαστήρια και Μονάδες Συμμετέχει στο Σύστημα εφημέρευσης του ΕΣΥ με ≥ 15 εφημερίες τον μήνα (από μόνο του ή σε συνδυασμό με συνδεδόμενο νοσοκομείο) Βρίσκεται σε περιοχή όπου εδρεύει Διεύθυνση ΕΚΑΒ
Χαρακτηριστικά του ΤΕΠ	Πληροί τα κριτήρια χωροταξίας, εξοπλισμού και προσωπικού που προβλέπονται στο ΦΕΚ 874 /Β / 12 Αρ. Πρωτ. Υ4δ / Γ. Π.οικ.22869 Έχει εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, σύμφωνο με τον εκάστοτε ισχύοντα Οδηγό Λειτουργίας ΤΕΠ του ΥΥΚΑ Λειτουργεί με βάση διαγνωστικά και θεραπευτικά πρωτόκολλα για το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, τα οποία επανεξετάζονται τακτικά μέσω συζήτησης και εσωτερικού ελέγχου (audit) Έχει ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για το ιατρικό και νοσηλευτικό του προσωπικό, βασισμένο στον Ευρωπαϊκό Οδηγό Σπουδών για την Επείγουσα Ιατρική (επιστημονικές

	συναντήσεις, βιβλιογραφική ενημέρωση, κλινικά φροντιστήρια επικαιροποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων, παρουσίαση νοσηρότητας & θνητότητας και εσωτερικό έλεγχο κλινικού έργου (auditing)
Χαρακτηριστικά Εκπαιδευτών του Ε.Κ.Ε.Ι.	<p>Αριθμός εκπαιδευτών και γιατρών πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στο ΤΕΠ ≥ 5</p> <p>Προϋπηρεσία σε ΤΕΠ για τον Διευθυντή και τον Συντονιστή Εκπαίδευσης ≥ 3 χρόνια, ερευνητικό και διδακτικό έργο</p> <p>Προϋπηρεσία σε ΤΕΠ για τους συμβούλους εκπαίδευσης (μέντορες) ≥ 2 έτη</p> <p>Προϋπηρεσία των εκπαιδευτών στην ειδικότητα τους για ≥ 2 χρόνια</p> <p>Τήρηση αρχείου ετήσιας αξιολόγησης Εκπαιδευτών</p>

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα εκπαιδευτικά κέντρα αναγνωρίζονται ως κατάλληλα για την χορήγηση της άσκησης στην εξειδίκευση της Επείγουσας Ιατρικής με Υπουργική απόφαση μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω πληρούν τις προϋποθέσεις αναγνώρισής τους τα παρακάτω Νοσοκομεία:

- 1. Το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο ΑΤΤΙΚΟΝ**, με συνδεδεμένο νοσοκομείο το Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας Πειραιά: "Άγιος Παντελεήμων" και δυνατότητα εκπαίδευσης είκοσι (20) εξειδικευόμενων ιατρών
- 2. Το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου**, με συνδεδεμένο νοσοκομείο το Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου: "Βενιζέλειο – Πανάνειο" και δυνατότητα εκπαίδευσης δεκάξι (16) εξειδικευόμενων ιατρών

ΑΡΘΡΟ 5

ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΤΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

1. Η εξειδίκευση στην Επείγουσα Ιατρική αποκτάται μετά από επιτυχείς γραπτές και προφορικές εξετάσεις ενώπιον τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας μετά από γνώμη του ΚΕ.Σ.Υ και αποτελείται:

Από έναν Καθηγητή, ή Αναπληρωτή Καθηγητή, ή Επίκουρο κάτοχο τίτλου ειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική και δύο (2) Συντονιστές Διευθυντές ή Διευθυντές Ενδοκρινολόγους ή

Παθολόγους του ΕΣΥ με τίτλο εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική, καθώς και ισάριθμους αναπληρωτές. Ελλείψει αυτών η επιτροπή θα αποτελείται σύμφωνα με τη παραπάνω σύνθεση με τίτλο μιας εκ των παρακάτω ειδικοτήτων: Αναισθησιολογίας, Γενικής Ιατρικής, Καρδιολογίας, Ορθοπαιδικής, Παθολογίας, Παιδιατρικής, Πνευμονολογίας-Φυματιολογίας, Χειρουργικής και Χειρουργικής Θώρακος

2. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στις εξετάσεις είναι η απόκτηση του Πιστοποιητικού Ολοκλήρωσης της Εκπαίδευσης.

3. Οι εξετάσεις διενεργούνται τέσσερις φορές τον χρόνο κατά τους μήνες Φεβρουάριο, Μάιο, Σεπτέμβριο και Δεκέμβριο, με έδρα την Αθήνα για τους εκπαιδευθέντες στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, νήσων Β, Β.Α Αιγαίου, Κυκλάδων, Δωδεκανήσου και Κρήτης και στην Θεσσαλονίκη για τους εκπαιδευθέντες στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα Μακεδονίας, Θράκης, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Κέρκυρας και Λευκάδας.

4. Στην ανωτέρω Επιτροπή, μέσω του γραμματέα των εξετάσεων υποβάλλονται όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (βεβαίωση του Διευθυντή του ΤΕΠ του Ε.Κ.Ε.Ι στο οποίο εξειδικεύτηκε ο γιατρός, log book).

5. Σε περίπτωση αποτυχίας στις εξετάσεις για την απόκτηση της εξειδίκευσης, ο υποψήφιος έχει τη δυνατότητα να προσέλθει εκ νέου για εξέταση σύμφωνα με τα οριζόμενα για την απόκτηση Ιατρικής Ειδικότητας

6. Το περιεχόμενο και ο τύπος του τίτλου της εξειδίκευσης καθορίζονται από τον Υπουργό Υγείας μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας και είναι ο κάτωθι:

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

**Αθήνα
Αρ. Πρωτ:**

**ΤΙΤΛΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΙΑΤΡΙΚΗ**

Χορηγείται στον/ην Ιατρό ..... του .....,
ειδικότητας....., τίτλος εξειδίκευσης στην Επείγουσα Ιατρική
Ο παρών τίτλος χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις (αναφορά στην κείμενη νομοθεσία)

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η χορήγηση του τίτλου της εξειδίκευσης θα συνοδεύεται από διαβιβαστικό έγγραφο προς τον ενδιαφερόμενο ιατρό.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ